

HOTĂRÎREA CURȚII CONSTITUȚIONALE
Cu privire la controlul constituționalității Decretelor
nr.nr. 162,166,193,216 și 262 ale Președintelui Republicii Moldova

Nr.111 din 24.01.96

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.10/111 din 15.02.1996

* * *

În numele Republicii Moldova

Curtea Constituțională a Republicii Moldova în componența:

Pavel Barbalat - președinte
Nicolae Chiseev - judecător
Nicolae Osmochescu - judecător-raportor
Gheorghe Susarenco - judecător
Ion Vasilati - judecător
cu participarea Ludmilei Zadorojnii - grefier
și părților 1) domnului Victor Cecan, deputat în Parlamentul Republicii Moldova, președintele Comisiei permanente juridice, pentru numiri și imunități - subiectul sesizării, și 2) reprezentanților Președintelui Republicii Moldova:dna Olga Poalelungi, director al serviciului acte prezidențiale și domnul Anatol Ciobanu, consilier prezidențial în probleme de drept, conducându-se de articolul 131 alineatul (1) litera a) din Constituția Republicii Moldova, articolul 4 alineatul (1) litera a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și articolul 16 din Codul Jurisdicției Constituționale, a examinat în ședință plenară deschisă sesizările domnului V.Cecan, deputat în Parlamentul Republicii Moldova, cu privire la controlul constituționalității Decretelor Președintelui Republicii Moldova:

nr. 162 din 27 mai 1995

nr. 166 din 1 iunie 1995

nr. 193 din 19 iunie 1995

nr. 216 din 17 iulie 1995

nr. 262 din 15 august 1995,

prin care sînt decretate instituirea zilelor profesionale ale: grănicierului, lucrătorului bancar, inventatorului și raționalizatorului financiarului și lucrătorilor serviciului vamal.

Sesizările menționate sînt făcute conform articolului 25 litera g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și cer, în baza articolului 4 a aceleeași legi și a articolului 4 și articolului 62 din Codul Jurisdicției Constituționale, Curții Constituționale exercitarea controlului constituționalității Decretelor Președintelui Republicii Moldova, enumerate mai sus,și să se pronunțe prin hotărîre asupra constituționalității acestora.

Prin decizia Curții Constituționale din 24 noiembrie 1995 sesizările au fost acceptate, în baza avizului examinării prealabile, spre examinare în fond și conexate, în baza articolului 44 din Codul Jurisdicției Constituționale, într-un singur dosar, fiind inclus pe ordinea de zi a Curții Constituționale pentru examinare în fond.

Examinînd sesizările în cauză și analizînd materialele suplimentare solicitate direcției juridice a aparatului Parlamentului Republicii Moldova, secției analiză și avizare juridică a Guvernului Republicii Moldova, audiind argumentele părților expuse în ședința plenară și analizînd compatibilitatea prevederilor Decretelor cu dispozițiile constituționale,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

a c o n s t a t a t :

1. În perioada 25 mai-15 august 1995 Președintele Republicii Moldova a emis Decretele:

nr. 162 din 27 mai 1995

nr. 166 din 1 iunie 1995

nr. 193 din 19 iunie 1995

nr. 216 din 17 iulie 1995

nr. 262 din 15 august 1995,
prin care au fost instituite zilele profesionale ale grănicierului, lucrătorului bancar, inventatorului și raționalizatorului, a financiarului și lucrătorilor serviciului vamal.

În sesizările sale domnul V.Cecan consideră că Decretele Președintelui sînt emise cu încălcarea prevederilor articolelor 82-88 din Constituție, care stabilesc funcțiile și atribuțiile Președintelui Republicii Moldova și care nu atribuie în mod explicit Președintelui Republicii Moldova o asemenea atribuție ca instituirea zilelor profesionale. Domnul V. Cecan consideră că nici articolul 88 litera j) care stabilește că Președintele "...exercită și alte atribuții stabilite prin Lege" nu prevede o așa atribuție a Președintelui din motivul că așa Lege sau legi nu există.

Pentru considerențele expuse în sesizări domnul V.Cecan cere Curții Constituționale să se pronunțe prin hotărîre asupra constituționalității acestor Decrete, obligînd Președintele Republicii Moldova, în caz de neconstituționalitate a decretelor, să înlăture consecințele juridice ale acestora.

2. În prezent în sistemul de drept al Republicii Moldova nu există nici o lege sau alt act normativ special, care ar concretiza litera j) a articolului 88 din Constituție și care alte atribuții, stabilite prin lege, exercită Președintele Republicii Moldova.

Principalele atribuții ale Președintelui ca șef al statului, care reprezintă statul și este garantul suveranității, independenței naționale, al unității și integrității teritoriale a țării (articolul 77 alineatele (1) și (2) din Constituție), sînt stabilite în articolele 82-87 conform domeniilor fundamentale de activitate cu Guvernul și Parlamentul, atribuțiile în domeniul politicii externe și apărării.

Articolul 88 literele a) și i) stabilește alte atribuții ale Președintelui necesare pentru asigurarea unei bune și operative rezolvări a problemelor care pot apărea frecvent în diverse domenii de activitate ale instituțiilor de stat și persoanelor fizice și juridice, problemelor ce țin de statutul juridic al funcționarilor publici și al unor categorii de cetățeni al Republicii Moldova și cetățeni străini:

Constituția Republicii Moldova este Legea Supremă și Fundamentală a statului. Ea, ca Lege Supremă, nu poate și nici nu e necesar să reglementeze în detaliu toate atribuțiile posibile ale instituțiilor de stat, inclusiv ale șefului statului. Anume de aceste considerente și tehnicii juridice s-a condus legiuitorul, stabilind atribuțiile Președintelui în articolul 88 nu în mod respectiv, ci în mod extensiv prin formula stabilită în litera j) "exercită și alte atribuții stabilite prin lege", care oferă posibilitatea de a cuprinde și o altă situație, care pentru reglementarea sa necesită emiterea unui Decret prezidențial. Așadar litera j) face trimitere la condițiile ce pot fi prevăzute în viitor prin Lege și prin care vor fi extinse unele atribuții ale Președintelui Republicii Moldova.

3. Este evident că adoptarea legilor este un proces de durată, determinat de mai mulți factori și, nu în ultimul rînd, de importanța legilor în sistemul ierarhic al dreptului național. Anume aceste fapte explică, dar și justifică pentru moment, lipsa unei legi speciale în materia de instituire a zilelor sărbătorilor naționale, zilelor de odihnă, comemorative și profesionale.

Actualmente, după proclamarea în 23.06.90 a Declarației privind Suveranitatea, iar în 29.08.91 a independenței Republicii Moldova zilele de sărbătoare, odihnă, comemorative și profesionale au fost stabilite prin acte normative adoptate la trei niveluri:

Parlament: Prin hotărîrea nr. 433-XII a Sovietului Suprem al R.S.S.M. din 26.12.1990 "Cu privire la zilele de odihnă în R.S.S. Moldova" și Hotărîrea nr. 195-XII din 27.-8.91 au fost consfințite: sărbătorile naționale, zilele comemorative; sărbătorile tradiționale și zilele de odihnă, completate ulterior prin Decretul Prezidiului Parlamentului Republicii Moldova nr. 1549-XII din 13.07.93, care declară ziua de 3 septembrie - ziua Armatei, sărbătoare profesională a Forțelor Armatei ale Republicii Moldova.

După adoptarea și intrarea în vigoare a Constituției Republicii Moldova, Parlamentul Republicii Moldova, prin Hotărîrea sa nr. 298-XIII din 25.11.1994, stabilește că a patra duminică a lunii noiembrie se consfințește ca "Ziua lucrătorului din agricultură și industria prelucrătoare".

Guvern: Pentru prima dată a adoptat Hotărîrea nr. 65 din 20.10.93 prin care se solicită Parlamentului (nr. 0905-413) instituirea "Zilei feroviarului", anexînd și proiectul de hotărîre a Parlamentului. Avizele date de către comisia pentru problemele economiei și privatizării (nr. CEP-210) din 24.12.1993, semnat de președintele comisiei, domnul T.Macrinici) a Parlamentului și a direcției juridice a Secretariatului Parlamentului (nr. 716 din 04.11.93, semnat de B.Negru), ambele reieșind din faptul că instruirea sărbătorilor profesionale ține de competența Președintelui și Guvernului Republicii Moldova.

La solicitarea Guvernului, domnul V. Pușcaș prin demersul său nr. CEP din 27 decembrie 1993 către Ministrul de Stat domnul Gh. Gusac, aduce la cunoștința Guvernului că Parlamentul Republicii Moldova "socoate că pentru stabilirea sărbătorii "Ziua feroviarului" este suficientă Hotărîrea Guvernului din 20.10.93 nr. 657" iar întreprinderilor și organizațiilor conform articolului 5 din Hotărîrea Parlamentului nr. 433-XII din 26.12.1990 "se dă posibilitate de a marca sărbători ale profesiilor".

Apreciînd demersul domnului V.Pușcaș ca o interpretare oficială a Hotărîrii Parlamentului, Guvernul a adoptat în condiții legale pe parcursul perioadei septembrie 1994-octombrie 1995 zece hotărîri cu privire la instituirea zilelor profesionale ale lucrătorilor: aviației civile - nr. 656 din 02.09.94; energeticianului - nr. 908 din 10.12.94; pedagogului - nr. 691 din 16.09.94; actorului - nr. 949 din 27.12.94; din gospodăria de locuințe și deservire comunală - 139 din 1.03.95; din industria ușoară - 163 din 10.03.95; din comerț - nr. 386 din 09.06.95; din telecomunicații și poștei (separate respectiv 17 mai și 9 octombrie) - nr. 387 din 09.06.95; silvicultură - nr. 405 din 19.06.95; și a automobilistului - nr. 703 din 20.10.95.

Președintele Republicii Moldova: Pe parcursul anului 1995 au fost emise, după cum este arătat anterior, șase Decrete. Toate Decretele au fost emise din inițiativa și la propunerile concrete ale conducătorilor instituțiilor de stat respective, coordonate și susținute de Comitetul republican al sindicatelor de ramură și prezentate Președintelui în baza articolului 5 al Hotărîrii nr. 433-XII din 26.12.90, originalele păstrîndu-se la Secretariatul Președintelui.

4. Astfel, s-a creat o practică cînd pînă la 01.01.96 au fost instituite 40 de zile de sărbătoare, de odihnă, zile naționale, comemorative și profesionale: 23 - de către Parlament, 11 - de Guvern și 6 - de Președinte. Toate actele normative au fost publicate în Monitorul Oficial, sînt în vigoare, se comemorează și sărbătoresc de către populație și lucrătorii din diverse ramuri ale economiei naționale.

5. Analiza Decretelor Președintelui Republicii Moldova, supuse controlului constituțional, compatibilitatea lor cu Constituția, funcțiile și atribuțiile Președintelui stabilite de articolul 88 al Constituției, impune ferma convingere că ele în nici un caz nu vin în contradicție cu articolul 6 din Constituție. Separația și colaborarea puterilor nu afectează atribuțiile de bază ale Parlamentului, stabilite în articolul 66 din Constituție, ale Guvernului stabilite prin Legea nr. 64-XII din 31.05.90 cu modificările ulterioare inclusiv prin Legea nr. 413-XIII din 29.03.95, sînt în opinia Curții Constituționale în deplină conformitate cu prevederile articolului 88 din Constituție, iar obiectul propriu-zis al reglementării - substituirea zilelor profesionale - este obiect de reglementare, problema de drept ce ține de competența Președintelui Republicii Moldova

Pentru considerentele expuse mai sus și în temeiul articolului 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională plenul Curții Constituționale,

H O T Ă R Ă Ș T E:

1. Decretele Președintelui Republicii Moldova nr. 162 din 27.05.95;

nr. 166 din 01.06.95; nr. 193 din 19.06.95; nr. 216 din 17.07.95 și nr. 262 din 15.08.95 privind instituirea sărbătorilor profesionale ale grănicerului, lucrătorului bancar, inventatorului și raționalizatorului, financiarului și lucrătorilor serviciului vamal nu vin în contradicție cu Constituția Republicii Moldova și sînt constituționale.

2. Hotărîrea nu poate fi supusă nici unei căi de atac, este definitivă și intră în vigoare la data adoptării.

3. Hotărîrea se publică în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova" în termen de 10 zile de la data adoptării.

4. Hotărîrea se comunică Președintelui Republicii Moldova, Președintelui Parlamentului republicii Moldova, Guvernului Republicii Moldova și domnului V.Cecan, deputat în Parlamentul Republicii Moldova - subiectul sesizării.

PREȘEDINTELE CURȚII
CONSTITUȚIONALE

Pavel BARBALAT